

46
a_1956_004398ПРОТОКОЛ № 17

Днес, 15.I 1956 г. се състоя заседание на Художествения съвет за обсъждане пиесата "Камъкът тежи на мястото си" от засл. арт. Ст. Савов и пиесата "Задоксиенски гости" от Шейнин, на което присъствуваха др. др.: засл. арт. А. Темелков, Ф. Филипов, Кр. Мирски, Ш. Бениеш Засл. деят. по изк. Н. Лилиев, засл. арт. Ст. Караламбов засл. арт. Ст. Савов, Ст. Тончев, Ив. Димитрова, Л. Дюстабанова.

А. ТЕМЕЛКОВ - Другари, чухме пиесата на Стефан Савов, по която моля да се изкажете.

Н. ЛИЛИЕВ - Пиесата е без всякаква определена жанровост, не може да я причислим към нито един вид произведение. Аз я четох с голямо внимание и намирам някои несъобразности, които ще кажа.

Тази Весела, която толкова години не се е виждала с Николчо, много бързо трябва да му разкрие недоволството от мъжа си и желанието си да се разхождат заедно край реката, из баирите. Ако тя толкова обича природата, защо скучае толкова?

По-нататък развитието на действието не е развитие на комедия /защото чух, че е комедия/. Аз исках да чуя съвсем съвременна комедия за това как нашите младежи, като завършат, не искат да отидат на село. И все са агрономи, агроном е и героят в "Фиданките цвятят", но нищо, да кажем ние сме земеделска страна.

Но Николчо отива на село и всичко се потапя в тази любовна история. Няма никакъв комедиен ефект. Репликите са на драма, не на комедия, както Мирски беше каза /Кр. МИРСКИ - При прочита имаше на какво да се смееш, но не беше тъкмо при прочита./

Този Алтънков съвсем не е необходим като образ.

По-нататък се явява големият проблем, който Николчо трябва да разреши: да вечеря ли с тях или не? А кому е необходим и допринася ли за характеризирание на образите разговора на Николчо с момичето от колбасницата, Нора, което казва, че всеки човек приличал на някакъв вид салам

Изобщо III действие се нуждае от храбра преработка

Всеки ден Весела е при Николчо, а едва тогава майка ѝ я предупреждава, че женени жени не ходели в стаите на ергени.

Добре е написано I действие и то дава надежда, че ще видиш хубава смислена пиеса, но идва II действие и обръща всичко с главата надолу.

Малко ме очудва това, че Савов е по-скоро гражданин, а по-добър диалог е завързал със селяните.

Мисля, че пиесата на другаря Савов, въпреки неговите препоръки, не може за жалост да бъде препоръчана за Народния театър.

ИВ. ДИМИТРОВА - На мен ми харесва по-скоро действието на Бакалов, с една дума да се отговори, а другарят Лилиев направи толкова бележки.

Н. ЛИЛИЕВ - Но вие забравяте, че разглеждаме пиеса на Стефан Савов.

ИВ. ДИМИТРОВА - На мен абсолютно не ми хареса пиесата, не е комедия, не е никакво художествено произведение. Не мога да разбера в коя епоха е писана. Лъха на нещо много старо, стар литературен вкус или по-скоро безвкусица. Много е далече от търсенията на нашия театър.

КВ. МИРСКИ - Аз съм съгласен с това, което казаха другите. И в тази пиеса, както и в другите пиеси на Савов, са натрупани случки, анекдоти, които забавляват автора, без да се мисли дали са необходими за това, което е център в пиесата. Например, ако тази Весела живееше не в София, а в Пазарджик, тя би могла да привлече Николчо в Пазарджик. Изобщо и събитията, и хората са в повече. Езикът е твърде шаблонен, твърде остарял./говори се за "миньончетата", "ма пупе" и пр./ Според мен пиесата не е обект за сериозно разглеждане.

М. БЕНИЕШ - Темата е интересна, но, както казва и Кръстьо...

/Смях. КР. МИРСКИ - И той почна: "Както каза през деговорившият..."/

Не може да се отрече, че тук има много интересни, остроумни неща, но там, за салама...

/КР. МИРСКИ - Надхвърля границите на всяко остроумие./

М. БЕНИЕШ - На мен III картина ми се струва, че е най-добра. Там стават някакви много логично ^{оправдани} събития, а у другите картини всичко е объркано, но не е там бедата. Бедата е в това, че не е драматично произведение и живота на дадените хора не е свързан с новия живот у нас. Това са отношения, които са съществували много преди Девети септември у нас. Това са патриархално-идилични отношения.

Новият живот служи само като фон и то не свързан с това, което става на сцената.

Мисля, че това е една семейна драма, която трябва дълбоко да се трансформира, дълбоко да се заоре замисля и този материал за бягството на Николчо от село и дома. Верно, че не е леко да ~~къжджжж~~ съдиш за творба, която човекът е писал, лелеел е, имал я е като своя рожба. Моето впечатление е, че трябва да се помогне на тоя човек да преработи пиесата издълбоко. В тая редакция тя не е за нашия театър.

СТ. КАРАЛАМБОВ - Аз и вчера казах, че от едно прослушване е трудно човек да прецени една пиеса, трябва да се залови да я прочете. Вижте тук някъде човекът я играе и на места увлича. Въпреки, че ние не може да определим жанръ й - дали е комедия или драма, но все пак трябва да я наречем пиеса, смятам, че другарят Лилие най-добре определи недостатъците й.

Както каза и другарят Бениеш авторът ни поставя в едни много патриархални отношения, които почти не съществуват. Как може в едно съвременно семейство синът толкова да зависи от бащата?

Но все пак пиесата носи известни качества. Хубава идея, проведена е добре. Но пак може да се каже този термин "хиперболична" е тази връзка с Весела. Но може да има някаква възможност да се помогне. Аз съм много калпава публика - макар и малко да ми хареса нещо, не го отричам веднага.

СТ. ТОНЧЕВ - Трудното определяне на жанра според мен не е толкова голяма беда. Но кого ще интересува тоя така разработен проблем. Трябва да се помогне на тия писатели. Другата пиеса на Савов е интересна, навежда на много мисли, въпреки, че е старинна, но за да напише пиеса като сегашната, той трябва да поседи най-малко 5-6 години на село и тогава да се залавя да пише на такава селска тематика.

Л. ДОСТАВАНОВА - Съвсем съм съгласна с другарите, на които не им хареса пиесата. На мен също не ми хареса. А другарят Савов дойде в кабинета ми и каза: "Ех, каква комедия съм написал!" А аз сега не виждам такова нещо. Това е спекулация с един проблем, който засяга селото, което за нас е толкова важно, а той го привежда към една мелодрама и излиза, че, който отива от селото в града, отива за да си намери любовница. Аз колкото и да уважавам Стефан Савов като актьор, тук имам впечатление, че с тази пиеса е идвадил нещо от архивата. Това много ми е обидно и не ми се иска да говоря.

Ф. ФИЛИПОВ - Предлагам на управлението да въведе ред всяка разглеждана пиеса в художествения съвет да остава в архивите на театъра, също и тези, които минават през литературното бюро.

Нашето отношение към уважавания артист Стефан Савов се определи от разглеждането в Художествения съвет на две негови пиеси: "Бунтът на рударите" и "Камъкът тежи на мястото си". Това показва, че ние го ценим като драматически автор /А. ТЕМЕЛКОВ - От миналото./ и той трябва да мисли, че всичко казано е било с топло другарско чувство.

С голяма загриженост на няколко заседания се разгледа неговата пиеса "Бунтът на рударите" и се сметна, че тя може да бъде обект на внимание на Народния театър и трябва да влезе в Литературното бюро.^{3а} Същото ~~жжж~~ отношение говори и отделянето на извънредно заседание на Художествения съвет, на което се разгледа в една 5 часова беседа неговата пиеса "Камъкът тежи на мястото си". И към тази му творба отношението на Художествения съвет е топло и дружеско. Той не бива да се съмнява в дълбокото чувство на отговорност, с което се отнесохме към нея. Забеляза се у някои членове на съвета колебание и желание да се евентуално застраховат, но в техните усмивки пролича истинското им отношение.

Аз се присъединявам към тези другари, които поставиха сурова преценка към творбата на Стефан Савов, които казаха, че неговата творба не само, че не разкрива новите отношения между хората в нашия обществен живот, а идва да ги замъгли, да ги представи неверно, далече от новите преобразования в нашия живот и ми се струва че тази пиеса е писана едва ли не преди 20 години.

Мисля, че тези, които определиха противопоставянето на Яза на неговата жена и близки, за да направи възможно връщането на неговия син, като мелодрама, - са прави. Неверни са всички попълзновения на Яза да урежда отношенията на младите. Кой ще определи Николчо да бъде приет за зет в къщата на Лазо - младите или бащите? Само по тази линия пиесата е неверно построена. "Дълбоката оран," за която спомена другарят Бениш, трябва да стане още в мислите на автора, не в разместване само на драматургическия материал.

Този "салам", тази "пача", този Тихолов, тази "кукличка", тези "миньончета" - всичко това идва да покаже, че не са на елементарното ниво на едно художествено произведение.

В I и IV картина някои сцени ни развълнуваха - сцените между младите, между тях и Яза, когато четете писмото - които показват, че авторът има дар. Ако той се заеме с нова тематика върху новия живот и поработи дълги месеци, дори година, може да направи произведение

което би могло да заинтересува нашият театър. А тази пиеса трябва да кажем на Савов да я постави в своето чекмедже и когато я прочете след време сам ще види, че има същите слабости, за които и ние сме му обърнали внимание.

Смятам, че това произведение не може да се поправ с дълбока оран. То не е обект за вниманието на Народни театър.

А. ТЕМЕЛКОВ - Мисля, че ние сгрешихме като се доверихме на драматургическите качества на нашия колега и уредихме това четене, с което много го окуражихме. Не трябваше да действуваме по този начин. Сега разочарованието му ще е голямо.

Ние искахме комедия, която да спаси положението във Филиала, а ще стане така, че пропастта между нас ще израстне по-голяма. Той е амбициозен автор.

Караламбов разправя, че нещо го е хванало, но тук има толкова несъобразности. Например откъде идват тези ресурси, за да ~~издържа~~ ^{издържа} ~~Николчо~~ ^{Николчо} - само от едни крадени яйца ли? Или пък едно търговско предприятие може да се основе само от продажбата на един пръстен?

Жалко, че не обърнахме сериозно внимание на пиесата на същата тема "Фиданките цъвят", но хубаво написана в хубав стих, художествено произведение.

Стефан Савов каза, че ^{пиесата е} ~~е~~ на Производствена тема, а няма нищо такова.

Има представени патриархални отношения в семействата на двама старци, които са се заангажирали да задомят децата си. Става дума за богата невеста, за зестра. Къде има такова нещо сега?

Къде е оная сила, която днес ръководи нашия обществено-стопански живот? Защо не се намесват отговорни другари да помогнат на един ценен другар, какъвто е агрономът, да се осъзнае?

Аз намирам първата пиеса на Стефан Савов за много по-сполучлива, отколкото е тази. Но изглежда, че с този наш домашен автор ще стане нужда да се свика

"велико народно събрание". Не смятам да му давам препоръки, защото не вижда съвременния живот. Той е извънредно бос, не се интересува от нашия съвременен живот. Знае го само по вестниците. Трябва да дига малко селски въздух.

Л. ДЮСТАБАНОВА - Аз го питах шижиджжжжкога е бил на село, а той каза, като прави снимки за филма през лятото.

А. ТЕМЕЛКОВ - Споделям съмненията на Иванка Димитрова, че е писана жжжжжжжжжжжжжж по-рано.

Познава добре сцената, има образи в пиесата, но кой ще отговаря, ако я поставим в този вид?

Да кажем на Стефан Савов да си прибере пиесата в своето бюро и да се замислим сериозно върху пиесата, която обсъждахте вчера, и която аз безрезервно харесах. /"Задокееански гости" - б.ст./

Една интересна, оригинална пиеса. Какво няма в нея - и любов, и хумор и комедийни ситуации и музика. Някой казваше, че няма идейна линия...

Л. ДЮСТАБАНОВА - Има идейна линия, но драматургия няма.

А. ТЕМЕЛКОВ - Има и събития, и публиката ще я възприеме леко.

ИВ. ДИМИТРОВА - Типична схематична пиеса. В сравнение със "Златната карета", последната е много по-хубава.

А. ТЕМЕЛКОВ - Не съм я чел. В МХАТ казаха, че още има да уточняват текста и работят още с автора.

Ф. ФИЛИПОВ - Нека по пиесата на Савов Художественният съвет излезе с единодушно мнение и тъй както се договорихме за всички български пиеси, да я пратим в Писателски съюз с молба за рецензия. Ние ще му кажем, че сме искали да знаем тяхното мнение за пиесата.

А. ТЕМЕЛКОВ - Ще се изложим. Ще кажат, че не можем да изработим свое мнение по такъв прост въпрос.

Ф. ФИЛИПОВ - Ние ще им кажем своето мнение.

ИВ. ДИМИТРОВА - Въз основа на протокола другарят Лилиев да оформи едно изложение.

СТ. КАРАЛАМБОВ - Тук три действие стават на село, а никой не говори за усилената кърска работа в стопанството

Чудно ми е как може така да ~~жж~~ хвали човек като Стефан Савов, своето постижение. Аз никога не мога да кажа вижте ме колко хубаво играя!

ИВ. ДИМИТРОВА - Нашата система е виновна. Трябва най-напред литературното бюро да се занимава с тези пиеси.

Л. ДОСТАБАНОВА & Магда Колчакова казва, че е свършила с пиесата за Вапцаров и ако е хубава...

А. ТЕМЕЛКОВ - Даже и да е хубава, сега не можем да я вземем.

КР. МИРСКИ - Смятам, че е редно да искаме от Писателския съюз за такива пиеси тяхното мнение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/А. Темелков, засл. арт.